

สิทธิของ “ผู้อาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้” ที่สามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา 42 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

Rights of Person “Who May Inevitably be Aggrieved or Injured” That Can File a Case with The Administrative Court Under Section 42 Paragraph 1 of The Act on Establishment of The Administrative Court and Administrative Court Procedure, B.E. 2542(1999)

องอาจ เจ๊ะยะหะลี¹กฤตพร ลินชัย²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ให้ทราบถึงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เป็นหลักการ ในการนำมาใช้เป็นองค์ประกอบในการวินิจฉัยและใช้ดุลพินิจของตุลาการในการคุ้มครองสิทธิของผู้ที่อาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้จากการกระทำในทางปกครองโดยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 2) นำเอาหลักเกณฑ์ที่กำหนดเป็นแนวปฏิบัติในการวินิจฉัยถึงผู้อาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายคือ ตุลาการศาลปกครอง นักกฎหมายภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนที่เคยยื่นฟ้องคดีปกครองโดยอ้างเหตุอาจจะเสียหาย ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีผู้ช่วยนักวิจัยบันทึกข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์จัดกลุ่มหาความเที่ยงตรง (Validity) ในเชิงเนื้อหาแต่ละประเด็นข้อคำถามและดัชนีความสอดคล้องแต่ละข้อคำถามมีค่าระหว่าง 0.67 - 1.00

ผลการวิจัยพบว่า หลักเกณฑ์ที่ตุลาการศาลปกครองใช้ประกอบการวินิจฉัยในความหมายของผู้ที่อาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายตามมาตรา 42 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 แบ่งออกเป็น 2 ประการใหญ่ คือ หลักเกณฑ์ทางข้อเท็จจริงและหลักเกณฑ์ทางข้อกฎหมาย หลักเกณฑ์ทางข้อเท็จจริงมีดังนี้ 1.1 ประเด็นที่นำมาฟ้องหากไม่มีการแก้ไขตามฟ้องจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างแน่แท้(ที่มีใช้การคาดเดา)1.2 ไม่มีทางเลี่ยงอื่นใด1.3 ข้อเท็จจริงแห่งคดีเป็นที่ประจักษ์ (พิจารณาแต่ละคดี)สำหรับหลักเกณฑ์ทางข้อกฎหมายมีดังนี้ 1.1มิใช่เป็นการฟ้องคดีละเมิดทางปกครอง ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3)1.2มิใช่เป็นการฟ้องคดีโต้แย้งสิทธิในสัญญาทางปกครอง ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (4)1.3ศาลออกคำสั่งบังคับตามมาตรา 72 ได้

คำสำคัญ: สิทธิ ; ผู้อาจจะเดือดร้อนหรือเสียหาย ; ความเสมอภาค ; ข้อเท็จจริง ; ข้อกฎหมาย

ABSTRACT

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, Assistant Professor, Department of Law, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University

²อาจารย์สาขาวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตLecturer, Department of Chinese for Communication, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University

The purpose of this research is to 1) know point of fact and law, which is used as an element in consideration and exercise of judicial discretion, in protecting the rights of person who may inevitably be aggrieved or injured in consequence of administrative action in the same direction. 2) take the criteria to be a guideline for consideration of a person who may inevitably be aggrieved or injured by targeting groups which are administrative judges, public and private lawyers and people who have filed administrative cases on grounds that they may be injured by using in-depth interview with research assistants recording data and taking the data obtained for analysis and grouping to find the validity in the content of each issues and the consistency index for each question between 0.67 - 1.00.

The results of the research shows that the criteria that administrative judges bring to apply for the meaning of person who may be aggrieved or injured according to Section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure B.E. 2542 (1999) are divided into 2 main points which are Criteria for point of fact and law. The point of facts are as follow: 1.1 Issues that have been filed if there is no amendment according to the lawsuit, it will definitely cause damage (Non-speculation). 1.2 Inevitability 1.3 manifest fact (Consider in each case). Point of Law are as follow: 1.1 not be filing a case involving a dispute in relation to a wrongful act or other liability of an administrative action under section 9 paragraph one (3). 1.2 not be filing a case involving a dispute in relation to an administrative contract. 1.3 The Administrative Courts have power to issue an order under Section 72.

Keywords:Rights;Any person who may be aggrieved or injured;Equality;Point of fact;Point of law

บทนำ

การนำคดีขึ้นสู่ศาลในฐานะผู้เสียหายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา และคดีปกครอง เป็นสิทธิที่กฎหมายให้การ รับรองและคุ้มครองประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการ ยุติธรรม เช่นสิทธิการนำคดีแพ่งมาฟ้องต่อศาลยุติธรรม ตามที่มาตรา 55 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดี แพ่ง รั บ ร อ ง ใ ว้ (Section 55 of the Civil ProcedureCode A.D. 1934, 1934)หรือสิทธิการนำ คดีอาญามาฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อ า ญ า ม า ต ร า 2 8 (Section 28 Criminal ProcedureCode A.D. 1934, 1934)ที่ได้บัญญัติให้การ รับรองสิทธิต่อการฟ้องคดีไว้ และสำหรับคดีปกครองอัน เป็นคดีที่เกี่ยวกับการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายก็มี การรับรองสิทธิของประชาชนในการนำคดีขึ้นสู่ศาล ปกครองในฐานะผู้เสียหายไว้เช่นกันตามมาตรา 42 วรรค หนึ่งแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธี พิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542(Section 42 The Act establishing administrative court and administrative

procedure.A.D. 1999, 1999)และยังได้ขยายการ คุ้มครองสิทธิของ “ผู้อาจจะเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้” ที่สามารถยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ด้วย แต่เมื่อ พิจารณาถึงความหมายของ “ผู้เสียหาย” ที่สามารถใช้ สิทธิฟ้องคดีต่อศาลทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา และคดี ปกครอง มีกฎหมายกำหนดความหมายไว้อย่างชัดเจนจึง ไม่มีปัญหาในการวินิจฉัยและเข้าใจได้สำหรับสำหรับทุก ฝ่ายที่ต้องใช้สิทธิในฐานะผู้เสียหาย

แต่สำหรับความหมายของ “ผู้อาจจะเสียหาย โดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้” ที่มีสิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง กลับไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ความหมายไว้อย่างชัดเจน จึง ทำให้การวินิจฉัยในความหมายของผู้อาจจะเสียหายโดยมิ อาจหลีกเลี่ยงได้ที่จะได้รับการคุ้มครองสิทธิภายใต้ กฎหมาย ที่สามารถนำคดีมายื่นฟ้องต่อศาลปกครองตาม มาตรา 42 ได้ในฐานะ “ผู้อาจจะเสียหายโดยมิอาจ หลีกเลี่ยงได้” จะมีความหมายเพียงใด และหมายถึงใคร บ้าง และแดนแห่งการเป็นผู้อาจจะเดือดร้อนหรือเสียหาย จะนำเอาหลักเกณฑ์ใดมาเป็นมาตรวัดหรือมาตรฐานของ การจะเป็นผู้เดือดร้อนหรือเสียหายที่ศาลสามารถให้การ

คุ้มครองสิทธิได้อย่างเสมอภาคกันได้เมื่อกฎหมายไม่ได้กำหนดและให้ความหมายไว้อย่างชัดเจนเสมือนการกำหนดความหมายของผู้จะเสียหาย ถ้าอาศัยแต่การวินิจฉัยของตุลาการฝ่ายเดียวโดยไม่มีหลักเกณฑ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษร อาจสร้างความไม่เข้าใจในกระบวนการยุติธรรม ต่อการวินิจฉัยในความหมายของผู้ว่าจะเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ เช่น คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 56/2549 กรณีผู้ฟ้องเอาเหตุแห่งการสร้างถนนของหน่วยงานทางปกครองปิดทางน้ำโดยไม่มีการสร้างสะพานจะทำให้เกิดน้ำท่วมที่นาของผู้ฟ้องคดีได้ในช่วงน้ำหลาก โดยอาศัยสิทธิอาจจะเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ และศาลสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา (Order of the Supreme Administrative Court No. 56/2006) และคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 585/2549 กรณีผู้ฟ้องอาศัยสิทธิอาจจะเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้จากกรณีที่ถูกฟ้องคดีที่ 1 และผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 โอนหุ้นบริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ให้กับกลุ่มทุนข้ามชาติเทมาเส็ก ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า แม้จะไม่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายในขณะหรือก่อนฟ้องคดีนี้ แต่อาจเดือดร้อนหรือเสียหายได้ในอนาคต ผู้ฟ้องคดีเป็นบุคคลผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา 42 วรรคหนึ่งซึ่งศาลได้มีคำสั่งรับคำฟ้องไว้พิจารณา (Order of the Supreme Administrative Court 585/2006) ซึ่งทั้งสองกรณีมีข้อเท็จจริงที่คล้ายคลึงกันมาก เป็นต้น หากกรณีเป็นเช่นนี้ฝ่ายที่ต้องการใช้สิทธิอาจมองว่าตนไม่ได้รับความเสมอภาคภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายเดียวกันได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายที่เป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้ประกอบการวินิจฉัยของตุลาการในการคุ้มครองสิทธิของผู้ที่อาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้จากการกระทำในทางปกครองให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
2. เพื่อนำเอาหลักเกณฑ์ที่กำหนดเป็นแนวปฏิบัติในการวินิจฉัยถึงผู้ว่าจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้

สมมติฐานการวิจัย

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 42 วรรคหนึ่ง ให้การรับรองสิทธิของผู้ว่าจะเสียหายสามารถตีความฟ้องต่อศาลปกครองได้ แต่ไม่ได้กำหนดความหมายของผู้ว่าจะเสียหายไว้ให้ชัดเจนว่า การตกเป็นผู้ว่าจะเสียหายที่ศาลสามารถรับคดีไว้พิจารณาได้นั้นมีกรอบเพียงใด จึงเป็นปัญหาต่อการวินิจฉัยในข้อกฎหมายได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องสิทธิของผู้ “อาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้” ที่สามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา 42 วรรคหนึ่ง (Section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Court and Administrative Procedure Act 1999, 1999) ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของตุลาการศาลปกครองต่อมาตรา 42 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 (ibid) ที่ส่งผลต่อการวินิจฉัยข้อกฎหมายที่แตกต่างกันเนื่องจากมิได้ให้ความหมายของผู้ว่าจะเสียหายไว้อย่างชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเสมอภาคภายใต้การบังคับกฎหมายเดียวกัน ตลอดจนผู้วิจัยนำขอบเขต แนวคิด และข้อเสนอแนะในการกำหนดหลักเกณฑ์ของการวินิจฉัยในความหมายของผู้ว่าจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ที่ตุลาการศาลใช้เป็นหลักการในการวินิจฉัยมากำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อสร้างเป็นหลักเกณฑ์ของการวินิจฉัยในความหมายของผู้ว่าจะเดือดร้อนหรือเสียหายเพื่อให้การวินิจฉัยไปในทิศทางเดียวกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเรียบเรียงรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครอง และกรอบแนวคิดในการวินิจฉัยของศาลปกครองที่เกี่ยวกับประเด็นผู้ว่าจะเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนาจากตุลาการ

ศาลปกครอง นักกฎหมายภาครัฐ นักกฎหมายภาคเอกชน และประชาชนที่เคยยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองโดยอ้างเหตุ ผู้อาจจะเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ และสรุปข้อมูล ความเห็นในแต่ละกลุ่ม

2. ดำเนินการแยกข้อมูลเบื้องต้นตามรูปแบบ โครงสร้างและนำข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์และ สังเคราะห์

3. เมื่อได้ข้อมูลที่มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ทำ บทสรุปจากการศึกษาที่ได้เสนอต่อตุลาการศาลปกครอง สูงสุดเพื่อพิจารณา และให้ความเห็นเพิ่มเติม เพื่อผู้วิจัย สรุปและอภิปรายผลการวิจัย และเสนอเป็นแนวทางของ วินิจฉัยประเด็นของผู้อาจจะเสียหายตามมาตรา 42 วรรค หนึ่งแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธี พิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ต่อไป

4. ข้อมูลโดยสรุปจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนัก กฎหมายทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นที่สอดคล้องกัน ในกรณีที จะถือว่าเป็นผู้อาจจะเสียหายตามมาตรา 42 วรรคแรก และมีสิทธิฟ้องคดีได้นั้นจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ของข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ประกอบด้วยข้อเท็จจริง 3 ประการ คือ หนึ่งหากไม่มีการแก้ไขตามฟ้องจะ ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างแน่นอน (มิใช่คาดเดา) สอง ข้อเท็จจริงที่นำมาฟ้องไม่มีทางเลือกอื่นใด และสาม ข้อเท็จจริงแห่งคดีเป็นที่ประจักษ์ (พิจารณาข้อเท็จจริงแต่ ละคดี)สำหรับข้อกฎหมาย มี 3 ประการ หนึ่งมิใช่เป็นการ ฟ้องเกี่ยวกับคดีละเมิดทางปกครอง ตามมาตรา 9 วรรค หนึ่ง (3) สองมิใช่เป็นการฟ้องเกี่ยวกับการโต้แย้งสิทธิใน สัญญาทางปกครอง ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (4) และสาม ศาลออกคำสั่งบังคับตามมาตรา 72 ได้จากข้อมูลทั้ง 2 ประเภท เห็นไปในทิศทางเดียวกันว่านำมาเป็นหลักเกณฑ์ ประกอบในการวินิจฉัยในความหมายของผู้อาจจะเสียหายได้ ตรงกันสำหรับประชาชนที่เคยฟ้องคดีในฐานะผู้อาจจะ เสียหายและศาลไม่รับฟ้องข้อมูลที่ได้มีความเห็นต่าง โดย จะมองเพียงแต่เฉพาะข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและโอกาสของ การฟ้องคดีเท่านั้น

กลุ่มเป้าหมาย

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจาก กลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling)กลุ่ม

ฐานข้อมูล 4 กลุ่ม ได้แก่ ตุลาการศาลปกครอง โดย กำหนดทุกศาลปกครองทั่วประเทศที่ได้เปิดทำการ และ ศาลปกครองสูงสุด รวมทั้งสิ้น 16 คนประชากรกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นนักกฎหมายภาครัฐ (นิติกร) 5 คน ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักกฎหมายเอกชน (ทนายความ) 5 คน ประชาชนทั่วไปที่เคยยื่นฟ้องคดีต่อ ศาลปกครอง 5 คน เกณฑ์ที่ใช้เลือกแต่ละคนจะต้องมีส่วน ที่เคยผ่านการวินิจฉัย ในประเด็นผู้ อาจจะเสียหายตาม มาตรา 42 วรรคหนึ่งมาแล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)โดยผู้วิจัย สร้างแบบคำถามที่กำหนดขึ้นจากสิทธิของผู้อาจจะเสียหาย ตามบทบัญญัติมาตรา 42 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ประกอบกับแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครอง โดยกำหนดเฉพาะ ผู้ที่เคยทำหน้าที่วินิจฉัยเกี่ยวกับผู้อาจจะเดือดร้อนหรือ เสียหายตามมาตรา 42วรรคแรก โดยมีประเด็นคำถาม เช่น แนวคิดของการวินิจฉัย ข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายที่นำมาใช้ ประกอบการวินิจฉัยในแต่ละคดีที่ผู้ฟ้องอาศัยสิทธิของผู้ อาจจะเสียหาย เมื่อได้ประเด็นคำถามแล้วนำเสนอต่อ ผู้ทรงคุณวุฒิและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิ แนะนำ กลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์ทั้งสี่ กลุ่ม ตุลาการ นักกฎหมายภาครัฐภาคเอกชน และประชาชนที่ เคยฟ้องคดีโดยอาศัยเหตุผู้อาจจะเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยง ได้ตามมาตรา 42 วรรคหนึ่ง นำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มหาความ เทียบตรง (Validity) ในเชิงเนื้อหาของแต่ละประเด็นคำถาม ซึ่ง ดัชนีความสอดคล้องแต่ละข้อคำถามมีค่าระหว่าง 0.67 - 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ชั้นรวบรวมข้อมูล

1.1 รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำราทางวิชาการ บทความ คำวินิจฉัยของกฤษฎีกา คำสั่งศาลปกครองสูงสุด คำ พิพากษาศาลฎีกา และจากแหล่งข้อมูลต่างๆ จากอินเทอร์เน็ต ที่มีแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ(ช่วงเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน 2562)

1.2 ข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยวิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ผู้ให้ ข้อมูลที่เป็น

กลุ่มเป้าหมายและมีผู้ช่วยนักวิจัยจดบันทึกประเด็นที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย โดยใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ โดยส่วนใหญ่มีได้บันทึกภาพและเสียงขณะสัมภาษณ์ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลไม่สะดวกในการบันทึกภาพและเสียงขณะสัมภาษณ์(ช่วงเดือน ธันวาคม – มีนาคม 2563)

2. ชั้นการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวกับการวินิจฉัยและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้แล้วนำมาเรียบเรียงและจัดพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษร และให้ผู้ทรงคุณวุฒิในฐานะที่ปรึกษาตรวจสอบ(ช่วงเดือนเมษายน 2563)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) ที่ได้จากการศึกษาค้นหา และสามารถแบ่งข้อมูลได้ออกเป็น 2 ประเภท คือข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย โดยใช้ทฤษฎีปรากฏการณ์ มาเป็นเกณฑ์ในฐานคิด (Back Up) เพื่อแบ่งแยกระหว่างข้อเท็จจริงกับข้อกฎหมาย ที่ใช้ในการวินิจฉัยถึงสิทธิของผู้ว่าจะเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ คือ

1. ประเภทข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงคือ หนึ่งหากไม่มีการแก้ไขตามฟ้องจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างแน่นอน(มิใช่คาดเดา) สองไม่มีทางเลือกอื่นใด สามข้อเท็จจริงแห่งคดีเป็นที่ประจักษ์ (พิจารณาข้อเท็จจริงแต่ละคดี)

2.ประเภทข้อมูลที่เป็นข้อกฎหมาย หนึ่งมิใช่เป็นการฟ้องเกี่ยวกับคดีละเมิดทางปกครอง ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) สองมิใช่เป็นการฟ้องเกี่ยวกับการโต้แย้งสิทธิในสัญญาทางปกครอง ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (4) และสามศาลออกคำสั่งบังคับตามมาตรา 72 ได้จากข้อมูลทั้ง 2 ประเภท เห็นไปในทิศทางเดียวกันว่านำมาเป็นหลักเกณฑ์ประกอบในการวินิจฉัยในความหมายของผู้ว่าจะเสียหายได้ตรงกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ใช้ประกอบการวินิจฉัยในความหมายของ ผู้ว่าจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ตามมาตรา 42 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ที่ศาลสามารถคุ้มครอง

สิทธิและสามารถรับคดีไว้พิจารณาได้นั้นประกอบด้วยหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

1.1 ประเด็นที่นำมาฟ้องหากไม่มีการแก้ไขตามฟ้องจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างแน่นอน (ibid)(ที่มีใช้การคาดเดา)หมายความว่าเหตุแห่งการฟ้องคดีที่ผู้ฟ้องนำมาฟ้องนั้นมีความเสียหายเกิดขึ้นอย่างแน่นอนถ้าศาลไม่สั่งให้หน่วยงานทางปกครอง หยุด ยกเลิก หรือระงับการกระทำดังกล่าวตามคำขอ เช่น คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่พ.17/2561ผู้ฟ้องได้รับอนุญาตจากกรมเจ้าท่าให้ก่อสร้างท่าเรือเฟอร์รี่เกาะช้าง ต่อมาเมื่อพระราชกฤษฎีกาให้บริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2525 จึงทำให้ผู้ฟ้องคดีตกเป็นผู้เสียหายหรืออาจจะเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ (Order of the SupremeAdministrative Court No. For. 17/2018)

1.2 ไม่มีทางเลือกอื่นใดในความเสียหายที่ผู้ฟ้องนำมาเป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีในฐานะผู้ว่าจะเสียหายนั้นไม่มีหนทางที่จะเลี่ยง หรือแก้ไขเยียวยาเป็นอย่างอื่นไปได้ หากประเด็นที่ฟ้องนั้นยังมีข้อแก้ไข หรือการป้องกันอย่างหนึ่งอย่างใด ก็ไม่ถือว่าผู้ฟ้องตกเป็นผู้ว่าจะเสียหายตามมาตรา 42 วรรคหนึ่งได้

1.3 ข้อเท็จจริงแห่งคดีเป็นที่ประจักษ์ (พิจารณาแต่ละคดี)ดังนั้นแล้วข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่จะนำมาสู่การวินิจฉัยของศาลว่าจะเสียหาย ตามมาตรา 42 วรรคหนึ่งนั้นจะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับซึ่งสามารถนำไปกล่าวอ้างเพื่อสนับสนุนอาจจะเสียหายได้อย่างหลีกเลี่ยงเป็นอย่างอื่นมิได้ ซึ่งข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใกล้ชิดกัน ตามลักษณะของทฤษฎีความเท่ากัน หมายถึงหากไม่มีการกระทำผลก็จะไม่เกิดและหากผลเกิดต้องถือว่าผลเกิดจากการกระทำนั้นโดยตรง(NaSakul and Pakdeethanakul,2011)

1.4 มิใช่เป็นการฟ้องเกี่ยวกับคดีละเมิดทางปกครอง ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542(Section 9, paragraph one (3) The Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedures Act,1999)ซึ่ง

หลักเกณฑ์ของละเมิดจะต้องมีความเสียหายเกิดขึ้น หากไม่มีความเสียหายจะไม่ถือว่าเป็นละเมิดฉะนั้นหากผู้ อาจเสียหายจะนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองด้วยมูล ละเมิดนั้นจะต้องมีภาระการพิสูจน์ถึงความเสียหาย ถ้า ความเสียหายยังไม่เกิดแต่กลับนำมาฟ้องก็จะกลายเป็น การคาดเดาซึ่งมิใช่ความเสียหายที่แน่แท้

1.5 มิใช่เป็นการฟ้องเกี่ยวกับการโต้แย้งสิทธิใน สัญญาทางปกครอง ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (4) แห่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี ปกครอง พ.ศ. 2542(Section 9, paragraph one (4) The Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedures Act,1999)ในการ ฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ผู้ฟ้องจะต้องมีข้อ โต้แย้งสิทธิที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีจึงมีสิทธิฟ้องคดีต่อ ศาลได้ ทั้งนี้ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ถือว่าการ กระทำของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่ยังไม่มีผลกระทบ กระเทือนถึงหน้าที่ตามกฎหมายศาลฎีกาถือว่าไม่เป็นการ โต้แย้งสิทธิ (Sawangsak, 2019) ดังนั้นหากไม่มีการผิด สัญญา ข้อโต้แย้งก็ย่อมไม่เกิดและสิทธิการฟ้องคดีก็ย่อม ไม่มีเช่นกัน ทำให้สิทธิผู้ฟ้องคดีที่อยู่ในสถานะของผู้อาจจะ เสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ตามมาตรา 42 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี ปกครอง พ.ศ. 2542(Section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Court and Administrative Procedure Act 1999, 1999)ก็ไม่ เกิดขึ้นได้

1.6 ศาลออกคำสั่งบังคับตามมาตรา 72 ได้ มาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 (ibid)ให้อำนาจศาลปกครองมี อำนาจจะออกคำสั่งบังคับได้เฉพาะที่กำหนดไว้เท่านั้นมิ เช่นนั้นศาลปกครองจะกลายเป็นผู้ทำหน้าที่ขององค์กร ฝ่ายบริหารเอง และเพื่อเป็นหลักประกันกรอบการทำ หน้าที่ของศาลปกครองกฎหมายจึงได้มีการบัญญัติถึง อำนาจในการบังคับฝ่ายปกครองเพียงเท่าที่มาตรา 72 ให้ อำนาจไว้เท่านั้น ผู้ฟ้องจะขอให้ศาลออกคำสั่งบังคับ นอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ไม่ได้ ดังนั้นแล้วสิทธิของผู้ฟ้อง คดีต่อศาลปกครองที่อยู่ในฐานะของผู้อาจจะเสียหายโดยมิ อาจหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีหลักเกณฑ์ของคำขอด้วยเช่นกัน

คือเป็นคำขอที่ศาลสามารถออกคำสั่งบังคับได้เฉพาะตาม มาตรา 72 วรรคหนึ่ง (1) – (5) เท่านั้น

2. นำเอาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ได้มา กำหนดขึ้นเป็นหลักเกณฑ์ของการวินิจฉัยผู้อาจจะเสียหาย โดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ตามมาตรา 42 วรรคหนึ่งแห่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542ได้

อภิปรายผลการวิจัย

1.งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อหา หลักเกณฑ์ที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่สามารถ นำมากำหนดขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้เป็นรูปธรรม ที่เป็นหลักเกณฑ์เพื่อใช้ในการวินิจฉัยในความหมายของ“ผู้ อาจจะเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้” ตามมาตรา 42 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธี พิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542(ibid) ให้เป็นไปในทิศทาง เดียวกันของผู้ใช้กฎหมายจะในฐานะตุลาการ นักกฎหมาย ภาครัฐ นักกฎหมายภาคเอกชน และประชาชนในฐานะ ผู้ใช้สิทธิให้มีความชัดเจน เพราะกฎหมายให้การรับรอง สิทธิของผู้อาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจ หลีกเลี่ยงได้ในการนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้ แต่เมื่อ มิได้ให้ความหมายของ “ผู้อาจจะเดือดร้อนหรือเสียหาย โดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้” หมายถึงใครบ้าง และมีขอบเขต เพียงใดที่ถือว่าเป็นผู้อาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิ อาจหลีกเลี่ยงได้ที่ศาลสามารถรับฟ้องไว้พิจารณาจึงอาจ สร้างปัญหาในการวินิจฉัยและใช้กฎหมาย ซึ่งผลการวิจัย พบว่าเพื่อแก้ปัญหาของการวินิจฉัยดังกล่าว จึงควรออกเป็น กฎหมายในลำดับรองเพื่อกำหนดเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ใน การวินิจฉัยคำว่าอาจจะเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ไว้ โดยเฉพาะ ซึ่งงานวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suriyawan(2016)เรื่อง ข้อต่อสู้และการตัดสินใจคดีสิทธิ มนุษยชน : ศึกษากรณีไร่หมุนเวียน และจากผลการวิจัยนี้ยัง พบได้ว่าหากมีการกำหนดเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ในการ วินิจฉัยคำว่าอาจจะเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้อย่างแคบไว้ จะมีผลทำให้ช่วยลดจำนวนคดีที่อาจเข้าสู่ศาลจำนวนมาก และ ส อ ด ค ล ี อ ง ก ั บ พ ล ง า น วิ จ ั ย ข อ ง BoonPor,BoonsophakandPongsuwan(2018) เรื่อง การ

พิจารณาคดีปกครองใหม่หากมีการกำหนดกฎหมายไว้ให้ชัดเจนโดยไม่มีควมหมายอย่างกว้างที่ทำให้จำนวนคดีเข้าสู่ศาลจำนวนน้อยลงเช่นกันมีผลทำให้ผลที่ได้จากงานวิจัยนี้ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ศาลใช้ประกอบกรวินิจฉัยว่าเป็นผู้อาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ที่สามารถรับฟ้องไว้พิจารณา และจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้หากนำมากำหนดขึ้นเป็นหลักเกณฑ์จะสามารถแบ่งหลักเกณฑ์ที่ประกอบด้วยสองส่วนที่สำคัญ คือ ส่วนของข้อเท็จจริง และ ส่วนของข้อกฎหมาย

ส่วนของข้อเท็จจริงมี 3 ประการ คือ ประการแรก เหตุที่นำมาฟ้องหากไม่มีการแก้ไขตามฟ้องจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างแน่นอน (มิใช่เหตุที่เกิดจากการคาดเดา) หากเป็นการคาดเดาของผู้ฟ้องคดีศาลจะไม่ถือว่าเป็นผู้อาจจะเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ และข้อเท็จจริงนี้สอดคล้องกับแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่ 56/2549 ที่สั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาเหตุเพราะผู้ฟ้องเป็นเพียงการคาดเดาจึงมิใช่ผู้อาจจะเดือดร้อนหรือเสียหาย (Order of the Supreme Administrative Court No. 56/2006)

ประการที่สองเหตุที่ฟ้องไม่มีทางเลี่ยงอื่นใด หากยังมีช่องทางแก้ไขหรือเยียวยาในเหตุที่ฟ้องทางอื่นแสดงให้เห็นว่าผู้ฟ้องยังมีใช่เป็นผู้เสียหายโดยตรงจากเหตุนี้ ประการที่สาม ข้อเท็จจริงแห่งคดีเป็นที่ประจักษ์ (พิจารณาแต่ละคดี) ข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการก่อให้เกิดความเสียหาย อันเป็นเหตุของการฟ้องคดีโดยเป็นข้อเท็จจริงที่ใกล้ชิดกันกับผล ตามลักษณะของทฤษฎีความเท่ากัน หมายถึง หากไม่มีการกระทำผลก็จะไม่เกิด และผลที่เกิดขึ้นต้องถือว่าผลนั้นเกิดจากการกระทำนั้นโดยตรง (NaSakul and Pakdeethanakul,2011)ซึ่งผลจากการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่ คส.7/2559 กรณีที่ผู้ฟ้องคดีทั้ง 7 ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการดูทราย ต่อมา มีประกาศจังหวัด เรื่อง การยกเลิกโซนนิ่งเพื่อการดูทราย ในพื้นที่ดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายจากการใช้อำนาจทางกฎหมายโดยตรง จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสียหาย (Order of the Supreme Administrative Court No. Kor.Chor. 7/2016)

สำหรับข้อกฎหมายที่เป็นหลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยมี 3 ประการเช่นกัน ประการแรกมิใช่เป็นการฟ้อง

เกี่ยวกับคดีละเมิดทางปกครอง ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 (Section 9 paragraph one (3) The Act on Establishment of the Administrative Court and Administrative Court Procedure, 1999) คำว่าละเมิดในทางปกครองมีความหมายเดียวกับละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งหลักเกณฑ์ของละเมิดจะมี 4 ประการคือ ผู้ใดกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อเป็นการกระทำต่อบุคคลอื่นผู้อื่นได้รับความเสียหาย การกระทำกับผลสัมพันธกัน (NaSakulandPakdeethanakul,2011)เมื่อละเมิดจะต้องมีความเสียหาย ถ้าไม่มีความเสียหายก็จะถือว่าเป็นละเมิดไม่ได้ สิทธิผู้ฟ้องคดีที่อยู่ในสถานะของผู้อาจจะเสียหายที่น่าคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ภายใต้การฟ้องเกี่ยวกับคดีละเมิดทางปกครอง ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3)

ประการที่สอง มิใช่เป็นการฟ้องเกี่ยวกับการโต้แย้งสิทธิในสัญญาทางปกครอง ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (4) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 (Section 9 paragraph one (4) The Act on Establishment of the Administrative Court and Administrative Court Procedure, 1999) สัญญาเมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมเปรียบเสมือนกฎหมายที่ใช้บังคับระหว่างคู่สัญญา หากมีการผิดสัญญาอีกฝ่ายย่อมเกิดสิทธิในการโต้แย้งตามสัญญาและสามารถฟ้องคดีได้ หากไม่มีการผิดสัญญา ข้อโต้แย้งก็ย่อมไม่เกิดและสิทธิการฟ้องก็ย่อมไม่มีเช่นกัน ศาตราจารย์พิเศษ ดร. กมลชัย รัตนสากาวงศ์ ได้อธิบายว่า การโต้แย้งสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลนั้น ศาลฎีกาถือหลักว่าจะต้องพิจารณาตามกฎหมายสารบัญญัติเป็นเรื่องๆ ไป เมื่อมีกฎหมายรับรองสิทธิแล้วหากมีผู้ใดมากระทำการหรือละเว้นการกระทำการอันเป็นล่วงละเมิดสิทธิแล้ว ก็ถือว่ามี การโต้แย้งสิทธิ ตามแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา แต่หากการกระทำของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่ยังไม่มีผลบังคับทางกฎหมายหรือไม่กระทบกระเทือนถึงหน้าที่ตามกฎหมายที่ประชาชนมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอยู่แล้ว ศาลฎีกาก็ถือว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองนั้นไม่เป็นการโต้แย้งสิทธิ ตาม มาตรา 55 ดังกล่าว

(Sawangsak,2019)ดังนั้นสิทธิของผู้ฟ้องคดีที่อยู่ในสถานะของผู้อาจจะเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ที่นำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ก็ไม่อาจเกิดขึ้นภายใต้การฟ้องเกี่ยวกับการโต้แย้งสิทธิในสัญญาทางปกครอง เพราะสิทธิจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีข้อโต้แย้งนั้นแล้วเท่านั้น

ประการที่สามศาลสามารถออกคำสั่งบังคับตามมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ได้ (Section 72 The Act establishing the Administrative Court and Administrative Court Procedure.1999, 1999)ในการแก้หรือบรรเทาในสิ่งที่อาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายให้หมดสิ้นไปได้นั้น จะต้องอาศัยคำสั่งบังคับตามที่กำหนดไว้ในมาตรา72แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 เท่านั้นศาลปกครองไม่สามารถออกคำสั่งบังคับได้นอกเหนือจากนี้ได้ ดังนั้นสิทธิของผู้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองที่อยู่ในฐานะของผู้อาจจะเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ จะต้องอยู่ภายใต้คำขอตามมาตรา 72 เท่านั้น เช่น กรณีคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 63/2561 ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีระงับการก่อสร้างโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จึงขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็น คำขอที่ศาลสามารถออกให้ได้ (Order of the Supreme Administrative Court No.63/2018)สำหรับคำขอที่นอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา 72 ซึ่งเป็นคำขอที่ศาลไม่อาจรับคดีไว้พิจารณาได้ ตัวอย่างเช่น เช่น กรณีคำสั่งคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่ 722/2560 ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาตินำเงินมาคืนกองทุน ศาลไม่อาจก้าวล่วงไปใช้อำนาจแทนผู้ถูกฟ้องคดีได้ (Order of the Supreme Administrative Court No.722/2017)

2.สามารถนำเอาหลักเกณฑ์ที่ได้จากงานวิจัยนี้มากำหนดขึ้นมาตรฐานกลางที่ใช้ในการวินิจฉัยถึงคำว่าอาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ให้วินิจฉัยไปในทิศทางเดียวกัน และเพื่อเป็นการประกันสิทธิของประชาชน และการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐที่ประกันความเป็นธรรมและทำให้กฎหมายมีความชัดเจน ทำให้วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่องหลักนิติธรรมและหลักธรรมาภิบาลในการออกหนังสือ

แสดงสิทธิในที่ดินและการเพิกถอนหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน(PhanthamatKomol and Mullikaman, 2019)ที่ส่งผลให้เกิดความเท่าเทียมกันในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

หลักเกณฑ์ที่ผู้วิจัยใช้เป็นฐานใช้เป็นฐานคิด (Back Up) ในการกำหนดเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทั้งหมด ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) คือความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ ที่ส่งผลต่อการวินิจฉัยในความหมายให้เปลี่ยนแปลงได้ เช่น ข้อเท็จจริง (ปรากฏการณ์) ที่เกิดขึ้นต่างกันเมื่อนำมาผสมกับพยานหลักฐานมีผลทำให้การวินิจฉัยในคดีแตกต่างกันออกไป และสามารถแบ่งแยกข้อมูลที่ได้ ที่จะมากำหนดเป็นหลักเกณฑ์ของการวินิจฉัย ออกเป็นสองประเภทคือ ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย สำหรับข้อกฎหมายจะมีลักษณะของการควบคุม (Control) เป็นการกำหนดขึ้นเป็นหลักเกณฑ์ตายตัวไม่สามารถนำมาปรับหรือแก้ไขให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงได้ (นอกจากจะมีการแก้ไขตามหลักเกณฑ์และวิธีการ) แต่ข้อกฎหมายต่าง ๆ สามารถนำมากำหนดขึ้นเป็นหลักเกณฑ์ของการวินิจฉัยได้

ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักกฎหมายทั้งสามกลุ่ม คือ ตุลาการ นักกฎหมายภาครัฐ และนักกฎหมายภาคเอกชนต่างเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันและเมื่อนำเอาข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกับแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเกี่ยวกับสิทธิของผู้อาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ จะเป็นเพราะทั้งสามกลุ่มมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการใช้กฎหมาย และมีความเข้าใจในแนวคิดทฤษฎี ตรรกะและเหตุผลของกฎหมาย จึงสามารถให้ข้อมูลที่สอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่

แต่สำหรับประชาชนที่เห็นว่าตนมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองในฐานะผู้อาจจะเสียหายนั้นมีความเห็นต่างในบางประการ โดยจะมองเพียงแต่เฉพาะข้อเท็จจริงและสิทธิตามกฎหมายที่เปิดโอกาสให้มีการฟ้องคดีได้ โดยคิดว่าหากข้อเท็จจริงดังกล่าวมีโอกาสจะทำให้ตนเสียหายก็ถือว่าเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีในฐานะผู้อาจจะเสียหายได้โดยไม่ได้พิจารณาถึงความใกล้ชิดของเหตุและผลหรือความสัมพันธ์ตามทฤษฎีเงื่อนไข เป็นเพราะประชาชนไม่

อาจเข้าใจในแนวคิดหรือทฤษฎี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของข้อกฎหมายที่สามารถนำมาวินิจฉัยในประเด็นเพื่อประกอบการพิจารณาถึงการตกเป็นผู้ว่าจะเดือดร้อนหรือเสียหายได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำเสนอผลการวิจัยต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาและนำมากำหนดเป็นหลักเกณฑ์เพื่อใช้ประกอบการวินิจฉัยในประเด็นของผู้ว่าจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ในการวินิจฉัยในความหมายของผู้ว่าจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
2. ให้สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนนำเอาผลการวิจัยไปบูรณาการกับการเรียนการสอนในรายวิชากฎหมายปกครอง
3. ให้หน่วยงานภาครัฐที่มีการส่งเสริมความรู้แก่

ประชาชนด้านกฎหมายนำผลการวิจัยให้ชี้แจงให้กับประชาชนทราบในหลักการวินิจฉัยของการเป็นผู้ว่าจะเสียหายตามมาตรา 42 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 เพื่อสร้างความเข้าใจกับประชาชนและจะส่งผลทำให้จำนวนคดีที่ฟ้องโดยอ้างสิทธิของผู้ว่าจะเสียหายลดลง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ได้ขอเสนอแนะและแนวทางในการที่ภาครัฐจะต้องเพิ่มศักยภาพและหามาตรการในการให้ความรู้ทางด้านกฎหมายปกครองแก่ประชาชนโดยเฉพาะประเด็นการยื่นฟ้อง เพราะโดยที่การฟ้องคดีปกครองมีมาตรการที่ไม่ยุ่งยากจึงทำให้ประชาชนที่ไม่เข้าใจในรายละเอียดยื่นฟ้องคดีเป็นจำนวนมากทำให้ตุลาการศาลปกครองต้องใช้เวลาไปกับการพิจารณาคำฟ้องที่มีอาจรับไว้พิจารณาเป็นจำนวนมาก

References

- Boonpor, S. Boonsophak, P. and Phongsuwan, P. (2018).kānphichāranākhadīpokkhrōṅmai[New Administrative]. Court Trial KasemBundit Journal, year 19 (special issue) September-October, pages 103– 123
- NaSakul. W. And Pakdeethanakul. C. (2011).kham‘athibaikotmaīphāṅglæphānitlaksanamœtchatkāṅṅānōḱ sang lāpmikhūandai [Explanation of Civil and Commercial Laws Violation Manage Work Out of Order], Unbeatable Lapamicy. 2,000 Books. 2. Bangkok: Pol. Siam Printing (Thailand).
- Phanthamakomol, K. And MullikaMalan, S. (2019).laknitithamlælakthammāphibānnaikān‘ōḱ nangsuṣadæṅsitthinaithīdinlækānphœkthōḱ nangsuṣadæṅsitthinaithīdin [The rule of law and good governance in the issuance of land rights and revocation of land rights]. Academic journals, Pacific Institute of Management Science, Year 5, No. 1, page 54-62. Retrieved June 2020, from <http://dspace.spu.ac.th/handle/123456789/5730>.
- Sawangsak, C. (2019).kham‘athibaikotmaīchattangSānPokkhrōṅglæwithīphichānākhadīpokkhrōṅ [Explanation of the Law on Establishing Administrative Court and Administrative Procedure], Bangkok:A reasonable person.
- Suriyawan, P. (2016). khoḱ toṣūnīkēkāntatsinnāikhadisitthimanutsayachon :suksākōṛānīraimunwīan[Defenses and decisions in human rights cases: a case study of shifting cultivation fields].Degree thesisMaster

of Faculty of Law, Chiang Mai University, 2016. Retrieved June 2020, From http://library.cmu.ac.th/digital_collection/etheses

Section 9 paragraph one (3) The Act on Establishment of the Administrative Court and Administrative Court Procedure. A.D. 1999. (1999). Government Gazette, Royal Decree, 116 (Section 94 A). 1-34

Section 9, paragraph one (4) The Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedures Act. A.D. 1999. (1999). Government Gazette, Royal Decree, 116 (Section 94 A). 1-34

Section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedures A.D. 1999. (1999). Government Gazette, Royal Decree, 116 (Section 94 A). 1-34

Section 72 The Act establishing the Administrative Court and Administrative Court Procedure. A.D. 1999. (1999). Government Gazette, Royal Decree, 116 (Section 94 A). 1-34

Section 55 of the Civil Procedure Code A.D. 1934 (1934). Government Gazette, Royal Decree, 52, 723-828.

Section 28 Criminal Procedure Code B.E. 2477 B.E. (1934). Government Gazette, Royal Decree, 52, 598-656

Order of the Supreme Administrative Court No. 56/2006. Retrieved 5 July 2019, <http://admincourt.go.th/admincourt/site/>

Order of the Supreme Administrative Court No. 585/2006. Retrieved July 2019, <http://admincourt.go.th/admincourt/site/>

Order of the Supreme Administrative Court No. Kor.Chor. 7/2016. Retrieved February 2019, <http://admincourt.go.th/admincourt/site/>

Order of the Supreme Administrative Court No. 722/2017. Retrieved February 2020, <http://admincourt.go.th/admincourt/site/>

Order of the Supreme Administrative Court No. For.17/2018. Retrieved February 2020, <http://admincourt.go.th/admincourt/site/>

Order of the Supreme Administrative Court No. 63/2018. Retrieved February 2020, <http://admincourt.go.th/admincourt/site/>

Order of the Supreme Administrative Court No. 56/2019. Retrieved February 2020, <http://admincourt.go.th/admincourt/site/>